„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом птком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 172. У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 11. (23.) НОВЕМБРА 1879. ГОДИНА XIV.

БЕСЕДА

којом је Његово Височанство књаз српски Милан М. Обреновић IV. отворио 4. о. м. у Нишу редовну народну скупштину за 1879 годину.

Поштовани посланици!

Срећан сам, што се и по други пут налазим окружен народним представницима у граду, коме је сама природа наменила, да буде велико и важно средиште српско, са кога ћемо у наше ослобођене крајеве уводити грађанску културу, државни ред и народну просвету.

Мило Ми је, што сам у стању да вам и сада обзнаним добре успехе на путу нашега државног развитка.

Од како сам закључио последњу Народну Скупштину наша земаљска независност утврђује се снажно, свестрано, непрекидно.

Све велике силе, потписнице берлинског уговора, дале су и свечаног израза признању наше независности, акредитовавши код нас своје представнике онога реда, који одговара новом положају Србије. Ми високо ценимо ове, од стране великих сила дате нам доказе поверења, које да очувамо ваља нам се постојано старати.

Радујем се такођер, што вам могу казати да смо ступили у редовне одношаје и са владом Краљевине Белгијске, која је код Моје владе акредитовала свога сталног заступника.

Одношаји наши са суседним државама нису мање повољни. Ако се са Отоманском Портом и налазимо у немилој преписци због напада арнаутских на нашу границу, ипак имамо поверења у добра расположења отоманске владе, са којом нам предстоји да негујемо одношаје добра суседства, саобразно оном великом међународном акту, који је освештао ново стање ствари на истоку.

Књаз Александар Први, владалац нове Кнежевине Бугарске, обзнанио Ми је своје ступање на владу, начином пуним срдачности, на што сам се Ја не мање предусретљиво одазвао, руковођен жељом да се од првог дана државног бића Бугарске Кнежевине оснују и утврде међу нама оне братске везе, које одговарају нашим многобројним интересима и потребама суседства.

Поштовани посланици! Кад је Србија престала бити саставни део отоманске Царевине није могла ни црква њена остати у оном одношају према цариградској цркви, у коме се она налазила за време вазалних одношаја Србије према Отоманској Порти. Природно је, да се са државом српском повратила у своју независност и српска црква. И ма да је то одмах после Берлинског уговора, било и правно и фактично стање наше цркве, које не би потребовало никакве даље формалне расправе, опет, желећи да и даље останемо верни својим осећањима пијетета према великој васионској цркви, Ми смо настојавали, да се хијерархијски растанак наше цркве од васионског Патријарха изврши с благословом Његове Светости.

Настојавања Моје владе крунисана су повољним успехом. Свети Патријарх, у просвећеној оцени догађаја и традиционалних добрих одношаја српске цркве и српске државе према великој цркви цариградској, разрешио је црквену хијерархију српску од дојакошњи веза и благословио српски народ и српског Владаоца.

Ја вам са задовољством обзнањујем ову важну мену у историји наше народне цркве, извршену у миру и љубави хришћанској. После векова своје промењљиве и тешке судбине, наша народна црква ево се враћа опет на ону самосталну стазу, којом ју је био повео свети Сава наш народни просветилац.

И наше нове границе обележене су коначно и повољно. Погранична међународна комисија довршила је ове године свој посао начином, који нас мора испунити осећањима дубоке захвалности према правичности сила које су, не излазећи из граница Берлинског уговора, благоволеле и пак оценити представке Моје владе, те дати Србији добру обранбену границу од Пољанице до Канилуга, где нам је она према приликама, и била од највеће потребе.

Питање о нашим трговачким уговорима и о јурисдикционим одношајима према страним у нашој земљи настањеним држављанима, која је Берлински уговор предвидео, почињу узимати такође повољан обрт. У извршењу члана 37 овог великог међународног акта закључили смо са Енглеском, Италијом, Русијом, Швајцарском и Белгијом привремене трговачке конвенције на основу потпуне узајамности а на нози највећма повлашћених држава.

Други уговори, формални и потпуни још су предмет преговора између Моје и гдекојих страних влада. Неки од њих тако повољно теку, да дају основа надању, да ће се још ових седница моћи пред вас изнети.

Били смо не мање срећни да у извршењу трећег одељка члана 37. Берлинског уговора, са владом Његовог Величанства Краља италијанског закључимо уговор, којим се уређује правни положај држављана једне стране уговорнице, настањених у другој држави.

Исто тако закључен је са италијанском владом и уговор о издавању бегунаца кривичне категорије. Оба ова уговора, утврђена на основи потпуне равноправности, биће изнесени на вашу оцену.

Поштовани посланици! Наше народно дело, извршено на бојноме пољу, гаји у себи клицу способну за велики развитак, још дуго и дуго пружаће нам оно плодних задатака, које ћемо ми са задовољством прихватати.

Међу овима заузима сада прво место уређење аграрних одношаја у ослобођеним крајевима. Комисије, које су састављене биле на основу закона проглашеног на прошлогодишњој Скупштини, проучиле су предмет и прикупиле грађу, помоћу које моћи ће се сад приступити законодавном решавању.

Предмет овај заслужује вашу озбиљну пажњу, и Ја не сумњам, да ће те га ви решити у духу правде и сувремених појмова.

И на другим пољима очекују вас многобројни задатци.

Време мирнога развијања, у које смо после ратних догађаја ушли, олакшава нам дужност, да на ново посветимо своје бриге великим моралним интересима и умним потребама народним.

Овим погледом руковођена, моја влада изнеће пред вас више законских предлога просветне природе, међу којима су: ново уређење министарства просвете и црквених дела с једним вишим просветним саветом, који ће министру просвете бити на руци у свима важнијим питањима просветне управе и школско-научне књижевности; предлог закона о уређењу основних школа са јачим окружним и местним надзором; предлог о новој богословско-учитељској школи за ослобођене пределе.

У овај ред предлога улази по својој природи и предлог о преуређењу војне академије, који ће вам се поднети у циљи да се унапреди не само општа спрема официра него и стручно више изображење њихово.

Ја сам уверен, да ћете ове предлоге прихватити с оном родољубивом готовошћу и оним просвећеним старањем, којим су представници српског народа свагда били задахнути, кад се год о просвети народној радило.

С погледом на сувремене потребе наше народне привреде, Моја влада поднеће вам законске предлоге, који теже да олакшају народу напредно кретање на пољу производне радиности. У томе реду предлога нарочиту пажњу заслужује предлог за оснивање народне банке, којој би био задатак да што ширим и јевтинијим кредитом и што живљим новчаним обртом доскочи оскудици и скупоћи капитала, те тиме да припомогне и развитку индустрије, трговине и свеколике производне снаге народне.

У интересу привредног саобраћаја Моја влада предузела је извршење закона о српским народним новцима. Француска влада обвезала нас је признателношћу, одобривши да се они скују у француској ковници, под надзором и контролом државне власти. У исто време учињен је корак да и Србија буде примљена у међународни новчани савез. Исковани по начелима и одредбама конвенције, на којој је новчани савез између више држава основан, и представљени поглавито златом, које даје најсталнију и најпоузданију основу за меру вредности, наши новци носиће на себи печат међународног признања, па ће бити у толико користнији за трговачки и привредни обрт.

Тако исто учињено је што треба и за што скорије извршење закона о новим мерама. Кораци, које је Моја влада учинила, да приступи међународној конвенцији за мере, уважани су тако, да је Србија већ уврштена у међународни савез. На тај начин употреба наших нових мера постаће од општијег значаја, па ће у толико и за развитак наших трговачких и привредних одношаја од веће користи бити.

Моју владу занимало је у течају ове године и жељезничко питање. Саслушана је о њему комисија једна, састављена од вештака познатијег имена; проучавање и премеравање жељезничких пруга у новим крајевима довршено је, са суседним државама воде се преговори о савезним жељезничким тачкама. И народно представништво биће позвано, да суделује на том важном послу, имајући да испита предлоге, који ће му се поднети у циљи да се овај велики подузетак свестрано приуготови.

Најпосле, крајње је време да обратимо своје старање на један од главних, ако не на један од најглавнијих услова свестраном народном благостању, а то је о чувању и унапређивању здравља у народу и домаћој стоци, његовом главном материјалном богатству. У тој цељи влада ће вам поднети предлог закона о чувању народног здравља, који обухвата целокупну јавну хигијену, санитетску полицију, санитетску администрацију, једном речи све установе и сва начела сувременога државног лекарства.

Овај задатак биће нам у толико лакше да решимо, што нам у разним санитетским фондовима леже знатни капитали неупотребљени на циљ којој су намењени. С тога ће вам се поднети законски предлог о народном санитетском фонду, којим ће се моћи постићи све, што је нужно, да се обезбеди добро здравље у народу и у његовој стоци; да се од болничког капитала, који се до сада нагомилао ни једна пара не окрњи, већ да се овај велики задатак постигне, па да се и редован буџет знатно олакша једино приходима од народног санитетског фонда.

Поштовани посланици! Као што видите, вас на овогодишњој скупштини очекују велики и важни послови. Као што у течају ове године није нигде застало, где је требао рад и труд Моје владе, тако сам тврдо убеђен, да ћете и ви, и сада, као и свагда, учинити све, што до вас стоји да задатак који је пред вама, расправите у сагласности с Мојом владом, у корист наше драге отаџбине, старајући се да време својих седница испуните оним озбиљним и стварним саветовањем, којим сте се и прошле године одликовали.

У то име Ја призивљем Господа Бога на вас и ваш рад и проглашујем, да су седнице овогодишњој Народној Скупштини отворене.

У Нишу 4. новембра 1879. г.

Милан М. Обреновић IV. с. р.
књаз српски.

Са српског народно-црквеног сабора.

У Карловцима 26. октобра 1879.

Пре него што ће се отворити седница, претходила је подужа конференција. После ове отвори потпредседник Стеван Брановачки седницу.

Брановачки износи пред сабор наређење сабора у погледу избора.

Гласа се. Сутра ће се објавити резултат.

Др. Милан Ђорђевић известилац верификацијоног одбора, јавља да исти предлаже сабору да верификују на ново изабране посланике Павковића и Прицу, будући им је избор потпуно законит.

Предложени се оверављају.

Миша Димитријевић јавља да се одбор деветорице за дотацију епископа и митрополита конституисао и Његг. Високопреосв. владику Стојковића изабрао за председника, а њега за референта. Одбор се састао 19. окт. али није никакав мериторан закључак донео због болести председникове. Предлаже, да се израда предлога за ту дотацију повери сабор. одбору.

Сандић извештава, да је одбор седморице за претрес операта у погледу мировине учитеља итд. изабрао за председника владику Анђелића, а њега за известиоца, одбор није могао операт у претрес узети, јер треба још много дата скупити, да се ствар расчисти. Предлаже да се овај операт повери саб. одбору.

Др. Максимовић извештава о одбору 27-морице, који је изабрао влад. Стојковића за председника а њега за известиоца. Одбор је држао више седница, ал у последње време није могао држати, јер се председник разболео, који је изјавио жељу, да се други одбор конституише и другог председника изабере, и за то одбор није ништа ни решио. Да би сутра могла доћи на дневни ред „уредба за мировину“ учитеља, и да би се ма и привремено какво расположење могло донети, умолио би чланове одбора да остану после седнице ради договора.

Паја Димић. Жао му је што уредба за мировину учитеља није досад стављена на дневни ред, јер ће учитељи наши бити принуђени ступити у пензијони фонд државни. О том се мора побринути, јер је плата учитељста хрђава. Зато треба да дође сутра на дневни ред.

И. Ћирић, вели да је пензијони штатут за мировину учитеља српских начињен по државним законима, зато да није нужно давати га одбору на претрес.

Др. Ђ. Натошевић известилац петицијоног одбора за школске ствари извештава:

1. О жалби прва. српске општине пакрачке, што је њеном заступнику допуст дозвољен те иста нема заступника на сабору, друго молба исте, да се у Пакрацу подигне нижа ђимназија или грађанска шесторазредна школа, или да се успостави препарандија; и предлаже: да се иста уступи саборском одбору.

Беговић. Сабор је позивао посланика пакрачког и журио га, зато нека се општина сама с њим израчуна. Препоручује молбу пакрачке општине.

Прима се предлог петицијоног одбора.

2.) Исти извештава о молби јасеновачке општине, да јој набави учила за школу, и предлаже да се иста не уважи, јер то спада у дужност шк. одбора и дотичне општине.

Пајић. Надао се другом предлогу, с овим није задовољан. Око г. 1869. почела је јасеновачка општина подизати школски фонд и подиже га на 8000 фор, Тај новац уложи у државне обвезнице. Па шта би? Добила је натраг место 8 само 4000 фор. Од тога новца издржава се сада учитељ, и једва њега може плаћати. У школи јасеновачкој има 100 деце, ако се откаже истој и та помоћ, она мора пропасти, јер државни надзорник школски кад види да нема потребна учила, затвориће ју. Предлаже, да се сл. сабор закључи, да сабор. одбор према средствима, која су му на расположењу пружа тој школи 100 фор.

Владика Живковић. Ово је прва прилика да је за предлог петицијоног одбора а против молбе општине његове дијецезе. Моли сабор да општини јасеновачкој препоручи, да са школским фондом озбиљније поступа, а не да и сам школски капитал пропада. Ако се то испуни, уверен је, да не ће сл. сабору досађивати оваквим молбама. Ако ни онда не би могла купити потребна учила, он ће јој сам купити, само да не досађује сабору. — (Живио!)

Т. Грујичић. Фонд се добро управља, али се из њега плаћа учитељ, оправљала се црква, итд. Општина је за то молила сабор за ту припомоћ, да могу деца кад у школу дођу па опазе купљена учила, рећи: ово нам је сабор послао. Напослетку ако владика Живковић хоће да купи то школи, онда му јавну захвалу изриче. (Живио!)

Каменко Јовановић вели, да се о тој ствари не може сада ни гласати, кад је владика Живковић обећао да ће та учила купити. Гласа се Предлог петиц. одбора се прима.

3. Исти извештава о молби Ј. Поповића за помоћ и предлаже, да се иста уступи саб. одбору да јој задоста учини, ако може из мировинског фонда. — Прима се.

4. Исти извештава о изјави старошовске општине, да не може више Арк. Поповићу мировине давати и предлаже да се не уважи. — Прима се.

Св. Поповић известилац петиционог одбора за дотацију извештава:

1. О молби мохачке општ не да јој се парохија снизи са 4. на 6. класу и предлаже да иста дође у расправу са дотацијом свештенства. — Прима се.

2. Исти извештава о молби туријске општине да се у будуће ограничи редукција парохија и залишне сесије остави и да сл. сабор по средством сабор. одбора и предпостављене црква. власти одпуштене пожурнице својим путем обустави до даљега наређења и вели да је друга и трећа тачка петита већ решена самим законом, а прва да ће решења наћи у одредби парохијала. — Прима се.

3. Исти извештава о молби Добрена Михајловића као проти-молби мохачкој општини и предлаже да се остави за расправу о дотацији.

4. Исти извештава о молби Богдана Кузмановића за стипендију од 600 ф. и да му се јеромонах постави и предлаже да се уступи св. синоду. — Прима се.

5. Исти извештава о молби Љуб. Пантелића за припомоћ и предлаже пошто нема за то фонда да се молби неможе задоста учинити. — Прима се.

6. Исти извештава о молби Муждека за припомоћ и предлаже, да се уступи саб. одбору на сходно уредовање.

7. **Исти** извештава о молби јереја Л. Поповића да му се парохија подигне са 5. у 3. класу и предлаже да се уступи епарх. власти. — Прима се.

8. **Исти** извештава о молби Ђорђа Јосића за припомоћ и предлаже, да се уступи сабор. одбору на сходно уредовање. — Прима се.

9. **Исти** извештава о молби Павла Балте да му се стан на уживање одреди и предлаже, да се уступи административном одбору.

Ћирић предлаже да се уступи саб. одбору. — Прима се предлог Ћирићев.

10. **Исти** извештава о молби жабаљске општине да не мора плаћати систем изованог капелана и да јој се опрости плаћање еквивалента за стан другом пароху, и предлаже да се упути администст. власт, да узме општину у обрану према политичној власти.

Миша Димитријевић изјављује да се та молба истина с обзиром на први петитум не може уважити, јер рескрипт налаже плаћање систем изованог капелана, али што се тиче другог петитума то да се епарх. админ. одбор свакојако упути да општину узме у обрану, пошто другом пароху по закону не припада стан, а политична општина станарину егзекуцијом утерује.

И. Ћирић. Један и други петитум био је већ пред форумом администр. власти, за то да се та ствар упути саб. одбору на надлежно уредовање.

И. Димитријевић усваја Ћирићев предлог.

Беговић допуњује предлог Ћирићев тим „да се резултат истраге достави сабору.“

И. Ћирић. То не може бити, јер саб. одбор би онда морао свако решење саопштити сабору. Ако саб. одбор не буде уредовао, нека се потужи и сабор ће га знати на одговор позвати. — Прима се.

11. Исти извештава о молби Саре Димић, за припомоћ и предлаже да се иста уступи саб. одбору. — Прима се.

12. **Исти** извештава о молби данрштатске општине за припомоћ и предлаже да се уступи саб. одбору. — Прима се.

13. **Исти** извештава о молби П. Јанковића да му се зајам од 300 ф. уз камате дадо и предлаже да му се молба поврати.

Др. Максимовић вели, да се баци ad acta. — Прима се.

14. **Исти** извештава о молби Петра Стојадиновића за припомоћ. — Уступа се саб. одбору.

Иса Павловић известилац петиционог одбора за опште ствари извештава:

1. О молби старосивачке општине. — Уступа се саб. одбору.

2.) Исти извештава о молби Анастасије Коларовић да се изашаље одбор, који ће с њом у споразуму установити фонд на сиромашне ђаке. — Предаје се саб. одбору.

3.) **Исти** извештава о молби Аксентија Јовановића за припомоћ. — Уступа се саб. одбору.

4.) Исти извештава о молби чурушке општине, да се стара конзисторија дијецезе бачке због против законитог поступка приликом припуштања компетената за избор на упражњено место парохијско исте општине, због незаконитог искључења од избора Милоша Папића, на рачун позове, да се упути црк. митрополитски савет, да својим путем поради, да се распише нов стечај на упражњену чурушку парохију, и да се к избору припусти Милош Папић; и предлаже: да се уступи митрополитском савету са препоруком да ову ствар у расправу узме и решење донесе. —

Миша Димитријевић. Ако славни сабор допушта, биће слободан, да објасним предмет ове молбе, који је и важан и занимљив. У Чуругу постојале су од увек три парохије. Кр. рескриптом су ове три сведене на две. Кад се г. 1871. упразни једна од ових трију парохија, закључи општина, да се и даље оставе у Чуругу три парохије, закључивши уједно, да на упражњену парохију изабере себи за пароха Милоша Папића, капелана жабаљског протопресвитера. Пошто је ово захтевање незаконито било, то се није могло одобрити, и парохије морадоше се редуковати. Но г. 1875. упразни се још једна парохија, и општина се поузда, да ће јој се давнашња жеља испунити, да добије жељеног Милоша Папића за пароха, те без сваке формалности и пре расписа стечаја изабра себи за пароха М. Папића. Бачка конзисторија, пошто је овај избор без расписа стечаја, дакле формално некоректан био, уништи овај избор и распише стечај на упражњену парохију. Услед стечаја јавише се 9 потражитеља, а међу овима и чурушки кандидат и изабраник Милош Папић, но конзисторија од деветорице само тројицу предложи као квалификоване, а осталих 6 без сваког навода узрока искључи. Међу искљученима било је више ваљаних свештеника, па и Папић међу њима. Предложена тројица била су пак таква, против којих је за свакога посебице чурушка општина приговора имала. Папић уложи протест против оваковог решења, но пре него што његов протест на вишем месту мериторно решен буде, повуче га он по наговору неких пријатеља натраг у нади, да ће се г. дијецезан, који је као неку аверзију против истог кандидата имао, приволети, да му се призна квалификација за пароха. Конзисторија пак није због тога решења своје ни за длаку променула, него је позвала чурушку општину, да између тројице предложених предузме избор пароха. Општина то не хтеде учинити, него се опет једногласно изјави, да неће другога него Папића, пошто је у своме записнику што год је знала навела, што је њеном кандидату у прилог ишло, дочим конзисторија није ни један чин против Папића изнела, чиме би овај неспособним се исказао за пароха. Уједно је општина против сваког од предложених лица приговоре чинила. А како је међутим две године дана у парби прошло, то општина закључи, да се конзисторија умоли, да нов стечај на парохију распише, мотивујући своју молбу тиме, што су у томе времену можда они, који пре две године не имадоше квалификације, исту међутим добили, што може даље бити, да су они, који су онда квалификовани били, квалификацију за то време изгубили, и што може бити, да ће се још ко сада пријавити. Још се позиваше општина и на сличну праксу у другим општинама. Али конзисторија ову молбу не уважи, противу чега уложи општина призив на митрополитски црквени савет. Ствар ова није још решена, бар општина није о томе извештена. Шта ће у овој ствари бити незнам, но из целе ове ствари провирује то, како се и под формално коректно донесеним закључцима може самовоља скривати, јер конзисторија — која је, позната је ствар, још данас прилично у рукама дијецезана — не уме ништа да наведе противу онога, кога једна велика општина само са његових најбољих страна познаје и једногласно за пароха жели, но само вели да није „пастирског поведенија“, дочим цео свет, који само дотичног познаје, знаде, да на њему ништа непастирскога нема. И баш за то, што изгледа да у овој читавој ствари имаде вексације, и што се једној великој општини којој право слободног избора припада, у овоме њеноме праву без видима узрока на пут стаје, требало би да се с вишег места извиди, да ли у целом том поступку нема каквагод намерна прогањања, те с тога подупирем топло предлог петицијоног одбора.

Паја Димић. Ово је ствар врло важна, јер се тиче живота, живота једног човека, који није обичан, него има уплива и на целу општину своју а при том, који је оптерећен женом и децом.

Ако ћутећки пређемо преко овог предмета, самовоља ће и даље трајати, а ако то буде, пита сабор у каквом ће положају онда стајати црква према свештенству, ако ово зависи од ћуди једнога човека. Таква црква није на основу кога је Христос положио. Не поња како конзисторија може осудити оног, који служи божији олтар, због непастирског поведења. Који служи у Жабљу као протопресвитерски помоћник, тај може служити и у Чуругу као парох. Разлог, да је непастирског поведења, сасвим је дакле не основан. Тиме што му се допушта да у Жабљу служи, а у Чуругу не, тера се самовоља. Тој самовољи треба стати на пут. Слаже се са предлогом петицијоног одбора, али предлаже још као допуну: „Да до извиђења жалбе Чурушке општине, митрополитски савет избор пароха у Чуругу обустави.

Панта Поповић говори за предлог петицијоног одбора, али потпомаже допуну П. Димића.

Беговић. Чуди се да је тако стање у Бачкој, на коју је Крајина очима упрла. Мислило се да оданде спас долази, али сад види да не долази спас, већ саблазн. Слаже се са предлогом петицијоног одбора и с допуном Димићевом. Чуди се како се то догађа у конзисторији тако интелигентној. Не би се чудио, да тако што бива у његовој капели, Клепку, али кад је то у Н. Саду грозити се мора. Овде треба подизати бедеме, а оне бедеме које мислимо подизати у Г. Крајини — пустимо у запећак.

Иса Павловић. Мало му остаје да рекне јер је све већ речено, особито М. Димитријевић је опширно разложио целу ствар како стоји. Милош Папић је истина искључен од избора због непастирског поведења, али из свију акта нигде нема ни спомена, да је каква истрага против њега вођена. Проста изјава једног, па ма то било самог епископа, не може имати значаја, она се мора игнеровати и од више власти. Не прима Димитријевићеву понуду, јер тиме би се мешали у суђење наших власти. Сабору остаје последња реч, он може и истрагу повести против судског органа али мешати се у његов делокруг не може. Има поверења да ће се та ствар решити онако како треба.

Гласа се. Прима се предлог петицијоног одбора,

Председник затвара седницу и закаже ју за сутра у 9 сахати.

Беседа еп. Анђелића,
коју је говорио приликом прорачуна појединих грана манастирских економија.

(Накнадно саопштавамо.)

Difficile est veritatem non dicere et satyram non scribere. Да, заиста је господо тешко мучати, и истину рећи а уједно и сатире не писати.

Речи ове отиснуше се и нехотице из уста кад сам бацио био један летимичан поглед на предлежеће прорачуне и предрачуне.

Ја неверујем, нити могу с тога предпоставити да је то дело саборског одбора него да је то дело руку трећега, т. ј. дотичних стручњака, односно можда надзорника народно-црквени добара и да је саборски одбор то примио, примити морао у хитњи bona fide, те овде га тако и предложио. Жао ми је, да тих овде није, јер се каже да „de mortius et absentibus nihil nisi bene“ премда би се овде некако, будући да засеца јако у опште добро, дала изнимка учинити од правила тога. (Известилац др. Максимовић вели, да је ту Бурјан, надзорник добара црквених и да ће он дати извешћа потребна на разна питања.) Драго ми је одвећ, да је ту и да је готов дати известија.

Но, ко је год састављао те предрачуне и прорачуне, тај је показао тиме само грдну смелост и грубо незнање, шпекулирајући зар на слепило и глупост можда нашу и сматрајући нас као децу и бацајући нам с тога неке лутке, да се с њима играмо и забављамо. (Охо! Охо! чује се с десне стране,) Ја сам научио да оно, што тврдим, да то и докажем, и иначе а нећемо овде, у овом високом моралном телу и то да докажем не аргументима из ваздуха грађеним, већ самим чинима, фактама, исказаним у цифрама самих овде предлежећих прорачуна и предрачуна и послужићу господа тој одма овде, тврдећи поново што рекох, да је смелост велика и крајње незнање односног стручњака, па и ако је то смело што од мене речено онда је још већа смелост изићи са таким цифрама пред ово тело и пред сами народ, јер шта ће овај рећи кад види исказана по надзорнику чиста прихода од манастира за једну годину у суми од сто четрдесет и седам хиљада (147.000) ф. дочим до данас није исказано можда ни крајцара? Шта ће рећи народ? Неће ли рећи, да су бивши и садашњи свиколици настојатељи, архимандрити и игумани били хуље, ниткови, лупежи, хајдуци, разбојници што ја то најсвечаније одбити морам и одбијам.

Господо моја, посед се данас мери по количини пореза и обратно, порез по количини и квалитету поседа. Кад погледим овде истављене цифре пореза и сравним их са бруто приходима тадекојих манастира, онда заиста морам рећи, да је смелост и незнање дотичнога. Изволите само прегледати на односне цифре истављене при манастирима Сентђурђа, Раковца, Беочина, Крушедола, и Грегетека, Вездина, Ковиља, Шишатовца да даље неидем. У Сент-Ђурђу је приход бруто 20116 ф. 51 н. а порез 3401 ф. 98 н. дочим је у Раковцу приход тај означен са 27.000 ф. 20 н. а порез са 1570 ф. Тако Вездин даје прихода 28.257 ф. 20 н. а порез му је 7000 ф. Беочин има прихода 35.009 ф. 55 н. а порез плаћа 3214 ф. Ковиља је приход 22589 ф. 77 н. а пореза 2465 фор. Шишатовца је приход 19481 ф. 28 н. порезе даје 1698 ф. 90 н. Крушедола је приход 38381 ф. 50 н. а порез његов 5900 ф. 54 н. и Грегетека је приход 49.880 ф. 80 н. а порез његов 3500 ф.

Ја питам сад г: надзорника колико има земље Сентђурађ и колико манастир Раковац и одкуд да манастир први плаћа 3401 ф. 98 н. а приход да му је 20116 ф, 51 н. А одкуд да манастир Раковац опет има прохода 27000 ф. 20 н. а порезе да плаћа тек само 1570 ф. кад се зна да приход у опште манастира долази највише и поглавито од земље наравно разне струке? Кад надзорник шути, онда ћу му ја у помоћ притећи и рећи, да је покојни архимандрит сенђурски ревиндицирао манастиру томе до 7000 јутара ораће земље и кад к томе има још и три воденице на реци Брзави, које одстоје од манастира толико далеко колико одстоји један вид од другога у овој дворани од којих воденица једна на седам каменова; а манастир Раковац? шта он има? Он има једва 70, речима седамдесет ланаца орашнице, који су још поплави мање-више подложени. Одкуд дакле приход мањи у манастиру сенђурђу а са 7000 ф. скоро већи у Раковцу? У Раковцу као што прорачун прихода ево показује, даје највећи приход шума. Приход се тај исказује са 7680 ф. Г. известилац нагласио је у извешћу своме да је приход од шума од два па највише до пет форината по јутру. Ако је то тако, а известилац по стручњаку говори, онда би, да се истера приход истављени од 7680 ф. па да узмемо највећу цифру од 5 ф. што се по горњем тврђењу може добити од јутра морало исећи 1536 јутара а самог манастира читав шумски комплекс неизносили толико. (Бурјан читајући из неког списка вели да Раковац има 1300 јутара шуме.) Дакле 1300 јутара износи читави комплекс шуме у Раковцу. Е кад је тако а и јесте тако, онда недостају још 236 јутара за једногодишњу сечу, да се истера изтављен шумски једногодишњи приход са 7680 ф. у Раковцу. И сад господо моја питам ја вас: Је ли то знање, знање стручњачко?

(Свршиће се.)

Политички преглед.

Пододбор угарско-троједничке регниколарне депутације, која је изаслан због крајишких пореза, имао је 6. о. м. седницу, на којој је члан Иван Вончина поднео експосе о правној страни посредних пореза у Крајини. На то експосе одговориће на писмено од угарске стране Стев. Маркуш, и то већ у седници, која прва дође.

На угарском сабору као да се периодично појављују **скандали**. Познато је, да су ти скандали били, који су непосредна повода старом Гајцију дали, да устане од стола саборског председништва. Од како је Слави сео на председничку столицу, мислило се, е је из државног дома у Шандоровој улици нестало оних сцена, које ни мало не приличе државном парламенту и које нарушавају углед парламентарној владавини, а које међу тим нису беле вране и ретки појави на угарском сабору. Но то је била обмахна. Скандал се прошлог уторника поновио у свој снази и свежини, како се само на угарском сабору може појавити. И није крајња левица, у које је некад било то наследна особина, да успаване духове малим „хецом“ пробуди из апатије, — није крајња левица инсценирала тај најновији скандал, него сједињена опозиција, и то један од њених матадора, Десид. Силађи. Па бар да се око шта заметне, а ка него ни око шта. Требало је одредити дневни ред идућој седници. Без приговора прими се, да у среду дођу петиције, кад пак дође да се одреди, кад ће обранбени поднесци доћи на дневни ред, — е ту се изроди гунгула. Тиса предложи у четвртак; Силађи се чуди, што се Тиси тако жури с обранбеним поднесцима, кад их сви заступници још нису добро проучили, те се окоми лично на заступника Ормаја, који га је прекидао у говору, и рече, да не би ни требало парламента, кад би сви заступници били као Ормај, јер они би у тренутку влади вотирали, што год она хоће. Ту се дигне ларма, да се из ње није могао посебно чути ничији глас, па ни председничко звоно, које је упућивало на ред. Ту је пало речи: одомаћење права песнице, простачки манир и томе подобних. Кад се једва једаред вика сталожи и ред поврати, председник предложи, и то се усвоји, да обранбени поднесци дођу у петак на дневни ред. Ето тако се парламентарност у Угарској култивира.

Јавили смо, да је цар 5. о. м. примио председништво чешког клуба, које му је предало споменицу о равноправности. О тој **аудијенцији Чеха** пише „Нов. беч. тгблт.“ ово: „У заступничким круговима причају, како је др. Ригер ишао за тим, да дође у лични додир с монархом, јер је хтео, да даде израза жељи чешког народа у погледу **крунисања цара за краља чешког**. У последње време Ригер је више пута истицао ту топлу жељу становништва Чешке. Причају нам, како је др. Ригер пре неку недељу изрекао ове занимљиве речи о крунисању за краља: „Народ у Чешкој живо жели, да се цар круни за чешког краља. Устав не смета ништа крунисању; кад цар буде на Храчину свечано крунисан за чешког краља, онда ће бити обављен чин, који није ни којим законом забрањен, који се само цара лично тиче и који не вређа права других земаља. У прагу се чувају крунске утвари, рече Ригер даље, народ у Чешкој верује у њих. Ја сам то видео, кад сам год. 1866. чешку круну морао оставити на сигурно место од Прајса, који су на пред продирали. Ма да је ноћ била, ипак је на свима станицама народ врвио и турао се и гурао, да види утвари.,,. Чешки народ верује у то, те за то му не треба одузети веру, која ми се чини да је ствар осећаја....“ То осећање чешког или, као што др. Ригер рече, народа у Чешкој, ваља сад да се оствари. Чеси ће за цело протурити крунисање краља, па било то на скоро, или прошло још неколико месеци, по што цар пристане на тај свечани чин. По добро обавештеним круговима тврди се, да ће чешки заступници изаћи на среду с таким захтевом и да су га се јуче на поднежју престола већ дотакли. Кад се чешка депутација вратила из дворане за аудијенције, као да су сва три члана депутације: др. Ригер, кнез Лопковић и др. Шром, била врло добре воље. Брзо прођоше поред молитеља, који су ту чекали, кад ће бити припуштени монарху. Ригер, чија жива нарав не може свог узбуђења сакрити, видело се јасно на њему, да је узбуђен. Аудијенција је трајала својих двадесет минута.“

Ма да је са више страна порицано, да **Русија на граници према Немачкој скупља војску**, тако да се и сам царевић у Берлину нашао побуђен, да то исто учини, и пак „Колн. нов.“ у којима је та вест поникла, остају при својој тврдњи, да Русија збиља прикупља војску на граници према Немачкој, те веле, да скоро половина целе руске војске стоји скупљена у Пољској и Литавској, свега 300 батаљона пешадије, 150 швадрона коњице и 450 топова с препрегом. Уз то „Колн. нов.“ поименце набрајају све пуковније и батаљоне, које су ту од прилике до данубурско-кијевске пруге скупљене. Што их официјозни руски листови оповргавају, то — веле „Колн. нов.“ — чине они у својој „доброј вери“, али цела је истина да је до краја септембра то било војничко стање у поменутим покрајинама; ако се од ото доба променило, „Кол. нов.“ радо ће се дати исправити.

Одношај Енглеске к Порти почиње се мало по мало расчишћавати. Сен џемски кабинет доставио је Порти преко Лејарда своје захтеве. По вестима из Цариграда енглески се захтеви дају свести у ове три главне тачке: 1. нека се установи добра служба за сигурност организовањем жандармерије, која ће бити редовно наплаћена; нека се поправи судство постављањем праведних судија и 3. нека се заведе праведан, уредан порезни систем. Султан је већ пристао на тај програм, но ипак ће јамачно требати доста времена, док се изведе, јер Порти не доскудевају средства за то. „Тајмс“ мисли, да је султан тако брзо пристао на енглески програм по наговору руске владе, како би отклонио озбиљне заплете у Европи. Што си „П. Л.“ из Цариграда даје телеграфисати, да је Лејард изјавио, да садашњи турски кабинет одступи, то ће јамачно бити пород оне раздражености према Турској, у коју поменута даст пада, кад год није реч о одношају ове према Русији и балканским државама. Турска, и ако је слаба, неће дати, да се насртљиви Пан Вул тако далеко за-

хука, да се маша њенах унутрашњих ствари, у којима јој не везује руке никакав међународни чин.

Питање о Араб-Табији решено је. Међународна комисија решила је већином гласова, да нема цели само онај мост преко Дунава, који се сагради испод Араб-Табије. По томе дакле Араб-Табија припада Румунији. Већину су сачињавали заступници Аустро-Угарске, Немачке, Енглеске и Француске, мањину они Русије, Италије и Турске.

Грчко-турска комисија, која решава о грчко-турском спору о границе, имала је 5. о. м. седницу. Грци су том приликом хтели да поднесу нову споменицу, у којој се доказује, да Грчка може прихватити само северну пограничну пругу, на име пругу Каламус-Персус. Турци пак доказиваху да грчка пруга у право прелази северне висове обеју долина, а јужни висови баш били би већим делом целисходнија граница. Дебата је дуго трајала, па ипак остала без успеха.

ДОПИСИ.

Беч 18. нев. (Посета рускога Царевића у Бечу и Берлину. Чешке вође пред царем. Из српскога акад. друштва „Зоре.) Руски царевић дође пре четири дана са својим тастом, данским краљем, бечкоме двору у походе. На жељезничкој станици дочека Њ. Величанство цар своје високе госте и најљубазније поздрави. Уз дивне мелодије данске и руске химне презентова почасна компанија а Њ. Величанство цар рукова се са данским краљем и изљуби са царевићем. Свима упаде у очи што по адету владара, руски царевић не дође у аустријској униформи, него у руској маршалској, али се и то умири доцније, када се дознаде да је царевић са свим изненада походио Беч и царски двор. После обичних церемонија одоше високи гости царскога дома у двор и тамо одседоше. За свога бавлења у аустријској престоници разговараше царевић са свима члановима царске куће а у приватној-тајној аудијенцији са Њ. Величанством царем више од три четврти часа. И министар спољашњих послова, барон Хајмерле, конферисао са царевићем. Из Беча крену се царевић са царевном у суботу 15. нов. Опроштај беше у двору. Цар у великој униформи рускога ђенерала испрати царевића и царевну до кола, ту се још једном изљуби и када се кола већ кренуше, довикну „дај Боже да се весело и здраво опет састанемо.“ Царевић је човек високог раста, плав — прави руски прототип. Из Беча оде царевић у Берлин, где га по новинарским вестима врло лепо примише. У владаревој породици дочекаше царевића јако љубазно и фамилијарно, али у војничким круговима могаше се опазити нека хладноћа. У Берлину походи царевић аустријског, француског, енглеског и турског посланика а после тога и грофа Молткеа. Тој посети рускога престолонаследника приписују се велики политички значаји. Царевић, који је по изричној жељи свога оца походио бечки и берлински двор, требао је да изведе симпатије тих дворова и после бечкога уговора — савеза између Аустрије и Немачке, а то му је, као што се види, и пошло за руком.

Јуче прими цар вође ческе народне странке у аудијенцији, која је трајала својих двадесет минута. Чески клуб посла дра Ригера, кнеза Лобковића и дра Шрома са меморандумом пред Њ. Величанство. У томе меморандуму иште Чеси концесију за чески језик у школи и звањима по Ческој и Моравској. Њ. Вел. цар примио их је лепо и из тога се може видети да је наклоњен ческоме народу. После говора Ригеровог рече цар: „Мило ми је што видим да је и чески народ послао своје људе у царевинско веће“ а на крају „Ја сам уверен о лојалности ческога народа. Овај меморандум предаћу кабинету.“

Српско академичко друштво „Зора“ отпочело је свој рад 1. новембра и конституисало се за своју седамнаесту годину. Једногласно буде изабран за председника Тодор Стефановић Виловски, који је толико година неуморно радио на друштвеној ствари а са добрим успесима. За потпредседника изабра „Зора“ дрнда Ивана В. Поповића, за првог тајника, Емила Мужу, слушаоца филозофије, за другог секретара правника Манојла Кнежевића, за благајника правника Петра Поповића а за члана управног одбора правника Јована Стајића. Надати се да ће садањи управни одбор руководити друштво наше миле и честите омладине како приличи именима његових чланова. У току овога течаја предузеће „Зора“ ревизију својега устава и допунити што фали. И ове године као и сваке окити наша српска омладина гробове наших првака, који овде на марксовом гробљу вечни санак бораве, далеко од свога рода и завичаја. Тај обичај је лепа и красна страна наше „Зоре“ која је схватила свој позив и свој положај у омладини која је пошла оним путем, којим ће најбоље моћи користити своме миломе народу српском. Над гробовима отпојаше чланови Зорини „Вјечнаја памјат,“ што већ одавна не беше.

(**Ј. В.**) **Будим-Пешта** 19. новембра. (Законски предлог о управи Босне и Херцеговине. Тиса и опозиција.) Јуче је на угар. сабору завршена дебата о владином законском предлогу у погледу управе окупираних покрајина. Генерална дебата у тој ствари трајала је пуних осам дана, а беше врло занимљива. Опозиција је све и сва употребила, да том приликом обори Тису, и овога је пута збиља и постигла успех, какав још никада до сада.

По већ усвојеном зак. предлогу, управа над Босном и Херцеговином поверава се заједничкоме министарству у Бечу. Тај закон имаће привремену важност, т. ј. важиће све донде, док се коначно не реши државно-правни одношај запоседнутих земаља. Опозиција (једињена и странка независности) је одбацивала тај владин предлог из разлога што крши устав Угарске, рушећи XII. зак. чл. од 1867., што се ствара ко нека нова трећа држава у држави, са апсолутистичком владавином, на коју неће имати никаква уплива парламенти обеју земаља, и што се тим путем проширује делокруг делегација, које скоро никоме нису одговорне. Опозиција је то своје становиште момачки бранила, пуштајући у борбу своје најопробаније борце, гр. Апоњију и Десидера Силађију, — и Тиса ваљада још никада није био у тако неповољном положају приликом дебате којега предмета, као што је то било приликом претреса упитног зак. предлога.

Ко што вам је већ познато, у тој ствари је говорио против владиног предлога од народносних посланика и др. Полит, те нарочито наглашивао преку потребу уређења аграрнога питања и питања источно-православне цркве у поседнутим земљама. Као свагда, тако је и овом приликом Политов говор био саслушан са великом пажњом, а занимљив је нарочито био са тачнога разлагања историјскога развића аграрнога питања у Босни и Херцеговини. Чудно је, да овога маха Тиса није одговорио Политу, ни он, нити икоји од владине странке.

Владина странка заједно са Тисом бранила се врло слабим оружјем. Од важнијих говорника са те стране били су: Ебер, Јокаји, Ланг и други. Сви ти мање су се држали у својим говорима строго саме ствари, но су се већином пуштали у дуга политичка разлагања, у опстовање свега онога, што је било за време претреса берлинскога уговора. Слободно се може рећи, да је морална победа овога пута била на страни опозиције.

У понедеоник 17. о. м. било је гласање, да л да се прими владин зак. предлог за основу специјалне дебате. Познато вам је већ, да је владин предлог примљен само са већином од 19 гласова. Занимљиви су ти и таки призори у саборима, кад дође до гласања у стварима, које решавају опстанак кабинета. Пре свега упадају у очи многа непозната лица, која се овде виђају само у таким свечаним приликама. Телеграми лете на све стране у којима влада призивље присталице јој на гласање, и не без успеха. Број посланика увећан је бар са 150 више, но што је то у обичним седницама.

Тиса је дакле победио са већином од 19 гласова, ал та је победа била Пирова победа! За владин предлог гласало је 188. посланика, против 169. Тисину већину у сабору данас сачињавају, гласови министара и Хрвата, поред осталих мамелука, како овдашњи листови називљу Тисине присталице. Од хрватских посланика гласали су за владин предлог: Живковић, Кушевић, Михајловић, Берута и Мишкатовић. Чудно је да су били многи одсутни. Карактеристично је, да су некоји чланови из владине странке гласали против предлога као: Фалк, Ордоди, Гринвалд. Многи су се интересовали да чују, за кога ће гласати бивши министар финансија Коломан Сел, који је тек последњих дана почео похађати саборске седнице. Када је гласао против владиног предлога, поздрављен је од стране опозиције са бурним живео! Данас је већ извесно, да ће и он приступити странци сједињене опозиције. Од знатнијих је још Варман, који је гласао против владиног предлога.

У најкраћем времену долазе на сабор опет важни предлози, као обранбени закон, годишњи буџе итд. Ту ће се опет радити о судбини Тисе. Немогуће је, да ће се он моћи још дуго одржати на власти, једно, што ће га оборити посљедице политике, коју је потпомагао, а друго, што је Тиса већ данас у већини без већине. Већина, у којој ни пет људи нема, да су у њему капацитети, не верди ни шта наспрам мањине, у којој су гроф Апоњи, Силађи, Сел, Варман, барон Шимоњи, Лоњаји, Хофман, Бујановић, Лукач и многи други. Странка сједињене опозиције позвана је, да се спрема за образовање владе после пада Тисиног. Последње гласање изнело је на видик њезину снагу, и она ће употребити све и сва, да у свези са странком независности првом приликом обори Тису.

Да није Тисе, ми Срби могли би бити са свим равнодушни према тим променама, што се спремају. Више, но што данас имамо, не ћемо добити ни од једне мађарске владе, — ал би се Тисином паду радовали с тога, што би са своје висине пао Jupiter tonans, који је претио, да ће сметати народности у Мађарској, који нам ја наметнуо закон о присилном учењу мађарскога језика, и који је поред свег свога политичкога морала, — којим се тако често размаше — толико страстан противник народносни, да при томе заборавља и на начело слободоумља, под којим се барјаком некад истицао.

Последње гласање и успех опозиције и нас задовољава, јер је претеча већих успеха, када ће бар некоје и од наших жеља бити испуњене.

С. Вр. Букарешт, 2. новембра. Енглески лист „Стандард“ у једном од својих последњих бројева претресајући још једном тако звану ђерманско-Аустро-угарску алианцију, вели између осталог и ово следеће:

Аустро-угарска само ће тада моћи сигурном стражом отоманске државе бити, ако се иста са кнежевином румунском сдружи и споразуме, па додаје да би сада посве удесно и угодно време било да се аустро-угарска са Румунијом зближи и споразуме, будући да су данас као што му његов овдашњи дописник пише и румунски листови како никад од пре пуни жарких и симпатичних чланака по Аустро-Угарску. Лепо! али бог те видијо дописниче „Стандарда“ реци нам, ђе си и у којем си ти румунском листу угледао, или чрез твог тумача читати дао те жарке и те симпатичне чланке о Аустро-угарској? Ма ево ја који овђе живим, и који тако рећи још до данас баш никако пропустијо нисам, а да по који овдашњи велеважнији и озбиљнији лист пажљиво не прегледам, па ја у њима не нађо што но веле ни лека ради што жарког, симпатичног или што год страсно антипатичног — но напротив нађо да се овдашњи листови слабо или боље рећи никако о ваљској политики небрину а још мање пишу, а нађо и то у најугледнијим листовима овдашњим, ђе се до Бога на ту стару Аустрију туже и жале, што је ова Босну и Херцеговину исто онако хамишно, као оно пре сто година Буковину заузети и присвојити умела.

А нађо и то, да су симпатије румунског народа и њених листова спрам Мађарске — односно спрам тамо владајућег племена испод нуле, а да је тако како велим и тврдим — доста ће бити, ако овђе наведем како је овдашњи лист „Романија Либера“ пропратила онај велеважан већ и српском свету познати разговор што га је чувени сурадник француског листа „Солеља“ са остарелим мађарским револуционаром Кошутом имао, па да се и још боље види како стојимо са тим жарким и отвећ симпатичним чланцима, за које осим г. дописника „Стандарда“ овуда нико ништа незна споменути лист ако се још добро сећам, пропратијо је тај разговор који ће за цело као историчан остати ево, одприлике овако:

„Ми се из свег срца радовати морамо, што и сам највећи Мађарски патриота увиђа и предсказује скору пропаст свога народа чији је он син. Па додаје: (Остало изостављено због пресских односаја нам. — У.)

Матица српска.

Главна скупштина „Матице српске“, у Новоме Саду 12. (24.) септ. 1879.

(Наставак.)

4. Парница против Јована и Дафине Мијатовића из Нештина због дуга од 300 фор.

У овој парници обављена је раздеоба куповнине и већ је изишла и судска дознака ради исплате, те тако се има само још да подигне новац. Потраживање је фонда текелијиног до последње крајцаре измирено.

5. Парница против Уроша Јанковића из Руме због 1000 фор.

Као што је главни фискал у лањском свом извештају споменуо, дужник је порицао, да је он наследник пок. Антонија и Катарине Јанковића, који су фонду текелијином обвезницу издали, те тако је фискал морао доказе о том набавити, што је с великим незгодама ишло, јер се никако није могло дознати, где су речени дужници преминули. Кад је фискал једва те доказе набавио, одмах је парницу против дужника наставио, тако је иста сада већ не само повољно по текелијин фонд решена, него је већ и овршба против дужника у течају.

6. Парница против оставине Мишке Тапавице из Чуруга због 500 фор.

По што је оставина дужничка на исплату осуђена, одмах је фискал повео овршбу на узаложене непокретности дужничке, и ма да је лицитационо молбу још 28 фебр. о. г. кр. судб. столу у Панчеву поднео, још ни до данас није лицитација одређена. У опште примећује главни фискал, да се све парнице, што их води код кр. суда панчевачког, врло споро развијају, а тиме би могао у гдекојим случајевима фонд текелијни знатно да се оштети.

7. Парница против задруге Дафине Добројеве из Мошорина због 250 фор. свршена је продајом дужничких непокретности на јавној лицитацији још 26. марта о. г. и сад се само очекује да кр. суд у Панчеву одреди рочиште ради деобе куповнине.

8. Парница против Петка Драгињевића из Панчева због дуга од 7000 фр. свршена је у корист текелијином фонду, и кад је већ процена дужничке непокретности спроведена била, исплатио је дужник све трошкове и дужне камате, а за тим је поднео молбу министарству, да му се главно и на даље остави. По што је министарство ту молбу уважило под неким условима, и по што је дужник те услове испунио, то је сад и ова ствар потпуно у ред доведена.

9. Парница против оставине Јована Лађарка из Силбаша због 1000 фор. свршена је продајом дужничких непокретности и већ је и деоба куповнине обављена, те кад решење о томе постане правомоћно, одмах ће и исплата следовати.

10. Парница против оставине Тодора Футошког из Надаља због 300 фор.;

11. Парница против задруге Андрије Мошоринца из Томашеваца због 200 фор.;

12. Парница против Саве и Кузмана Поповића из Лединаца због 300 фор.;

13. Парница против задруге Павла Вијатовића (Партиног) из Томашеваца због 200 фор.;

15. Парница против задруге Панте Игњатовог из Фаркаждина због 200 фор.;

16. Парница против задруге Симе Кукуља из Томашеваца због 200 фор.;

17. Парница против задруге Богосава Беркова из Томашеваца због 200 фор.;

18. Парница против задруге Милоша Драганова из Чуруга због 200 фор. и

19. Парница против задруге Павла Петакова из Мошорина због 300 фор.

Све ове парнице свршене су још лањске године у корист фонду текелијином, и против свију тих дужника воде се овршбе, а код некојих је дошло већ и до одређења лицитације. Да дотични суд ствари брже решава, у свима овим парницама већ давно би биле и лицитације спроведене; но надати се, да ни овако не ће још дуго трајати до коначне наплате свих тих потраживања текелијиног фонда.

II. Парнице осталих фондова под управом матичином.

Сви остали фондови, што стоје под управом „Матице српске“, имали су укупно само 11 мањих парница због наплате заосталих камата, и то је имао:

1. фонд Јована Паке 6,
2. „ Павла Јовановића 2,
3. „ Петра Класановића 1,
4. „ Гавре Романовића 1,
5. „ Петра Костића 1.

Од ових је тужени дужник фонда романовићевог пео дуг свој исплатио, а остале су парнице које судским поравнањем, које осудом дужника, све довршене, те тако ће се сада имати само још овржбе да спроведу, у колико поједини дужници не би међу тим својим обвезностима за доста учинили.

Осим свију овде наведених има фонд накин 7, јовановићев 4, класановићев 3, коларчев 1 и фонд карапићев 1 мању парницу због дужних камата још од пређашњих година, у којима дужници још никако нису својим обвезностима одговорили, те су сада против њих још овршбе у течају.

Најпосле ставља главни фискал скупштини до знања, да он не само што и на даље води све парнице фонда текелијиног, ма да је руковање истим фондом „Матици“ још пре подруг године одузето, него осим тога кр. уг. министарство свакі, ма и најмањи предмет, који се тиче текелијиног фонда, издаје фискалу најпре на мњење, па тек на основу фискалског извештаја и мњења доноси решење. — Узима се на знање.

18. Управни одбор под бр. 32. У. О. о. г. јавља, да је од овдашњег кр. јавног бележника била позвана „Матица српска“ на дан 16. јануара о. г. на рочиште ради оставине пок. Симе Ђорђевића, некада становника новосадског и да је на том рочишту главни фискал друштвени „Матицу“ заступао.

По гласу тестамента, што га је фискал из овдашње судске архиве набавио у доставерном препису, оставио је пок. Сима Ђорђевић 111 дистриктских или 152 катастрална ланца земље као стипиндијску закладу за два техничара под руковање „Матице српске,“ под тим условом, да ту земљу његова удовица ужива док његово име носи, и тек после смрти њене да ступи у живот заклада.

Према тој наредби завештачевој споразумео се гл. фискал на рочишту с удовицом покојниковом у том смислу, да се цела речена земља у грунтовници уведе као стипендијска заклада пок. Симе Ђорђевића под руковањем „Матице српске,“ а уједно да се на истој укњижи право доживотног ужитка у корист удовице покојникове, те су по томе сви оставински списи послани суду, да у том смислу нареди спроведење у грунтовници.

Члан Стеван В. Поповић предлаже, да скупштина устајањем укаже своју захвалност и поштовање према том новом народном добротвору.

Узима се на знање извештај управнога одбора и предлог члана Ст. В. Поповића прихваћа се ускликом, а уједно се и управни одбор упућује, да се постара о прослави успомене тог народног добротвора на најзгоднији начи, и да на ту прославу и удовицу покојникову позове.

(Наставиће се).

Књижевност.

СРПСКИ УСТАНАК 1848. И 1849. ГОД. И ПОСТАНАК СРПСКОГ ВОЈВОДСТВА.

(Превод из VII. одсека француске књиге: Les Serbes de Hongrie (Срби у Угарској) и т. д. штампане у Прагу 1873. и 1874. у два дела.)

(Наставак.)

У свој земљи бијаше само један глас, који осуђиваше Рајачићеву попустљивост. Послаништва из Карловаца и од великог броја суседних општина наваљиваху на њ, да сазове народну скупштину; он одговори, да нема више на то права. За тим један скуп, који се држао у Земуну, у истој вароши, где патријарх беше добегао, изрече, да је од преке потребе, да се он стави под надглед јед-

ног врховног савета, који ће му наређивати шта да ради; ваљаде му правце код двора порадити, како да се повуку натраг насилне наредбе Виндишгрецове. У толико више би прека потреба, одредити тај савет, што гласови са ратне позорнице бише лоши, па можда баш би потребно, обновити народну војску.

Бој код Каполне, који ћесаревци сматраху као одлучну корист, би само прво дело војничког смера, утврђеног у Дебрецину. Мађарима изиђе за руком, да саставе замашне војске, којима заповедаху старешине, као што су Перцел, Бем, Гергеи, и они се винуше са нечувеном снагом из средине земље у крајне делове њезине. Аустријске војске морадоше узмаћи до Пеште, где се не могну одржати, па не буду сретније ни на југу. Виндишгрец, не мање невешт ценерал као и ледено бездушан, не хтеде се ни томе приволети, да допусти и својим помагачима да што раде.

Ни мало не подпомажући Теодоровића, који гледаше да укине арадску обсаду, још га спречи у његовим покретима, уклони му силе на које он рачунаше, па допусти, да га разбију. Рекао би да ћесаревцима не би по вољи, да буду задужени Србима што освојише Бачку, те хтедоше пустити непријатеља да се тамо врати, како да га за тим они сами одагнају. Тодоровић мораде узмаћи испред Перцела, мало по мало оставити Сириг, Ђалу, Кањижу, Сенту, Аду, Стари Бечеј, кад оно Мађари освојише Врбашко и старо-керско бојиште, наново опремише храном Петроварадин, где нађоше три ваљана батаљона са топовима. Сентомаш се још држаше, али му положај би поремећен; Виндишгрец, који у својој слепој замисли не учини ништа да га подупре не би кадар притећи му у помоћ. Перцел стаде слати опомене том месту.

У Сентомашу не бијаше до један баталион својевољаца, 2 кумпаније шајкаша, 4 кумпаније из петроварадинске ређименте и 200 Срба из кнежевине, који осташе по одласку Книћанову, уз то 8 малих топова. Та мала посада ипак би накана бранити се, Боснић и Стефановић, који јој заповедаху, опрчито одговоре на опомене Перцелове, па се спреме да се одапру. Мађарски старешина имаде под својом заповести 10.000 људи; начинивши од њих само једну чету пође преко моста са 4 батерије 22. марта (3. априла). Српска барутана распрште се те село падне у непријатељске руке. За тим се појаве призори пустоша и клања, још страшнији него какви већ обележише овај злосретни рат. 6 редовних кумпанија и 200 људи, који узалуд заузеше врбашку пругу, којим се чињаше по свој прилици да ће Перцел кренути своју главну снагу жртвова половину својих људи, али им ипак изађе за руком, да се докопају Бечеја. Ту се неке чете опет прикупе, али како Тодоровић остави Кикинду а за тим Бечкерек да би се постарао да заклони Тител, Перцелу буде ту ласан посао.

За то време Бем, који бијаше господар Ердељу пробије у Банат, освоји Карансебеш и Лугош, па стане претити Вршцу. Патријарх освојен очајањем не имаде више времена него да побегне у Земун. Може бити да је разбирао погрешку што је учини предавши своје земљаке на милост и немилост невештим ценералима, које двор по својој вољи стави на чело његовим војскама. Страх и трепет би тако велики, да хиљаде бегунаца, људи, жена, деце, оставише све да пређу Дунав и побегну у Срем. Нико више не слуша речи Рајачићеве па ни Мајерхоферове, коју обојицу већма кривише него несретног Теодоровића. Патријару не оста више друга помоћ до ли да се обрати Книћанину. Овај дође у Карловце 27 марта (7 априла, промотри све како је до Тителa, па изрече, да је у напредак борба немогућа. (Наставиће се.)

Нови Сад 10. новембра. — Дописник француског листа „Солеја“, по имену Пејрамон одговара на Кошутово опровргавање овако: „Пошто је дуже од месец дана ћутао, износи на јавност раз-директор мађарски Људ. Кошут у будим-пештанским листовима три ступца дугачко одвратно писмо, у коме се труди, да политичан разговор, што смо га нас двоје почетком октобра имали, опровргне а уједно и потврди. Кад дакле Кошуту исправљање и гнушање мало касно на памет пада, то је знак, да у томе имаде веома повољно памтење. Најпре тврди, да неког Пејрамона не познаје, да га никад видио и никад с њиме разговарао није; за тим признаје, да је збиља упитни разговор водио с неким другим лицем, с неким старим познаником, а опет томе додаје, да је исти врло неистинито тај разговор саопштио. Но ја одлучно изјављујем, да је Кошут морао знати и да је од мене самог дознао, да је име: Луј Пејрамон псеудоним, којим ја своје чланке у „Солеју“ потписујем. У томе се у толико мање могао варати, што смо се о мом разговору с кнезом Горчаковим дискутирали, који је под именом Пејрамона у свој европској штампи саопштен. Што се тиче Кошутових исправака, ти се у главном на две тачке односе. Кошут вели, да се у свако доба јако заузимао за немачки савез с Угарском и оспорава, да је о свој мађарској аристократији с малоуважењем говорио. Прво уверавање може само томе допринети, да многим Французима отвори очи, који се још једнако дају варати подлим мађарским пријатељством. Пуних дванајст година исповедао је Кошут преда мном и пред свима Французима, које је познавао, сасма дијаметрално противне назоре; та црта довољна је, да тог човека карактерише. Што се пак мађарске аристократије тиче, ту се он не само од речи до речи онако изразио, како сам ја то саопштио, него је још к томе чине и имена наводио, која сам ја прећутао само с обзиром на њега самог и што у политичном разговору нису на своме месту била. Толико је истина, да су старог диктатора због опоре пресуде, коју је над својом отаџбином изрекао, са свих страна напали с прекорима и захтевима, да то опозове, те да је он с тога памет изгубио и дао се навести, да на мојих леђи мађарској сујети задовољштину даде. То је погодан начин, којим се испод одговорности за своје речи извлачи“.

НОВИЈЕ.

— **Странка независности** на угарском сабору већала је у конференцији 7. о. м. о обранбеном закону и решила, да га не прими. Странка ће сабору у том смислу поднети предлог за одлуку.

— Од 6. о. м. држе обе уставоверне странке конференције, не би ли се сложиле у обранбеном питању. Клуб либералаца примио је чедиков предлог, поднет и рајхсратском одбору, који тај предлог претреса. (Чедик предлаже, да се обранбени закон продужи на 10 година, али да се број војске у мирно доба смањи на 230.000 људи.) Напредњачки клуб поделио се на две једнаке половине при гласању о чедиковом предлогу, тако да начеоник му Стурм није хтео да тако важну ствар реши својим гласом. Резултат дакле није постигнут, и тако стални одбор двадесеторице и једног целе уставоверне странке не може да сазове скуп целокупне уставоверне странке, где би странка означила своје становиште у обранбеном питању.

— 7. о. м. умро је доскорашњи аустријски министар, бар. Ласер.

— 7. о. отишао је Ристић на скупштину у Ниш. — Српска народна војска довршила је логорска вежбања.

— Бугарска влада послала је Порти ноту, датирану од 4. о. м., у којој се одбија оптужба, подигнута од турске владе на бугарску због тобожњег гоњења мухамедоваца у Бугарској. Нота та предата је у препису и заступницима гарантних сила у Софији.

— Из Берлина се јавља, да ће тамошњи руски посланик, Убриз, бити одазван, а на његово место постављен министар Вазујев.

— Талијанско министарство поднело оставку, краљ поверио Кајролу, да састави нов кабинет.

— У седници румунске коморе 7. о. м. прочитао Боереско два кнежева указа: један, којим се ванредна коморска сесија продужује до 17. новембра, други, којим се луке Тулча и Кистенце проглашују за слободне луке.

Најновија књижевна издања вредне књижаре браће Јовановића у Панчеву

Шарени свет за малу децу, цена 10 н.

Дечија забава у слици и речи, цена 24 н.

Цар Лазар у нар. песмама са сликом његовом 15 нов.

Пропаст царства српског на Косову у народним песмама са сликом „Бој на Косову“ 15 нов.

Милош Обилић у нар. песмама са сликом његовом 15 н.

Изабране приче, дарак доброј деци, приредио Вл. Красић 24 н.

Прва читанка написао Ст. Чутурило 12 н.

Панчевац, календар за народ за преступну год. 1880. (год. IX.) са више слика. 30 н.

ПОНОВЉЕНИ ПОЗИВ

У ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

ЗАДРУГЕ ЗА СРП. НАРОД. ШТАМПАРИЈУ.

Пошто се на скупштину задруге за срп. нар. штампарију, која је за данас сазвана била, није у смислу правила прописани број чланова искупио, то се овим позивају чланови у нову скупштину, која ће се у **недељу 2. (14.) децембра о. г. у 3 сата после подне у дворани срп. нар. позоришта у Новоме Саду** држати, и на којој ће у смислу правила друштвених присутни чланови, ма се у како маленом броју искупили, правоваљано решавати моћи предмете, што су у првом позиву на дневни ред истакнути били, а ти су:

1. Оверење присутних чланова.
2. Извештај о радњи и рачунима.
3. Избор одбора за прегледање рачуна.
4. Измена правила задругиних.
5. Допуна једне трећине управног одбора.
6. Предлози појединих чланова.
7. Избор одбора за оверење записника скупштинског.

У Новом Саду 4. (16.) новембра 1879.

Председништво

задруге за срп. нар. штампарију.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Код Луке Јопића издавача „Јавора“ могу се добити ош ове књиге

1. БАЧВАНСКЕ ПЕСМЕ, скупио и издао Стеван Бошковић садржај је књизи: 1. Песме девојачке I. коло са 198 песмица. 2. Песме девојачке II. коло са 133 песама 3. Песме сватовске са 43 песмица. 4. Песме из српско-турског рата 36 песмица. 5. Подскочице које се при игрању кола подвикују са 32 песмице, свега 441 песма Цена 50 н.

2. ПОЉУБАЦ, весела игра у 4 радње написао Лудевит Доци, превод Мите Поповића. Цена 50 н.

Уједно јављамо, да се и сви бројеви „Јавора“ од текуће 1879. године могу код истога издавача добити. Цена на четврт године 1. ф. 25 н. за стране земља 1 ф. 50 н.

☞ Препродавци споменутих књига добијају добар рабат.

Господину М... Д..... у Карловци.

Ако ми на ову опомену Ваш **дуг од 44 фор.** који ми већ од године 1870 дугујете не би хтели изравнати, принуђен ћу бити опомињати Вас са потпуним именом Вашим у овом листу све дотле, док ми га не исплатите.

Адолф Франкл.

Опроштај.

Услед мога службеног премештаја у Будим-Пешту растајем се ганутим срцем с овом пријазном вароши и њезиним још пријазнијим становницима, међу којима сам 16 година скромно живео и пословао, те који су како мене, тако и моју породицу сваком приликом, у радости и жалости, с најискренијим саучешћем предусретали.

Носећи тога ради са собом свагдашњу благодарну успомену, праштам се овим са свима и сваким срдачним „збогом,“ умољавајући уједно, да ме и на даље у пријатељској успомени сачувају.

Нови Сад 10. новембра 1879.

Иван Мужа

благајник дунавско-паробродског друштва.

ПРИЛОЗИ ЗА НАДГРОБНИ СПОМЕНИК

СИМИ МИЛЕТИЋУ

оцу дра Светозара Милетића.

Т: Бугавац Винковце 1 ф.
Тома Бошњаковић Ковин 3 ф.
Јован Михајловић Вуковар 5 ф.

РЕД ПЛОВ. ПАРОБРОДСКЕ

од 2. новембра 1879 до даље наредбе.

Од **Новог Сада** у **ЗЕМУН** уторником, средом, четком, суботом и недељом после 3 сата по подне (прва пловидба уторак 4. новембра).

Од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ, Земун** и **ОРШАВУ:** средом и суботом после 3 сата по подне.

Од **Новог Сада** у **БУДИМ-ПЕШТУ:** недељом, понедеоником, уторником, средом и суботом после 4 сата по подне.

Нови Сад 2. новембра 1879. **АГЕНЦИЈА**

ОБЈАВА ЗА ЗУБОБОЛНЕ.

Целокупне жвакалице, као и поједине зубе, умеће без бола и врло јефтино по најновијој америчанској методи. Даље извршава сваковрстне операције.

Ординује сваки дан од 9 сати у јутру до 6 сати по подне у гостиони „царице Јелисавете“ бр. 22.

С поштовањем

Др. В. Дик,

зубни лекар.

☞ **Бавиће се само још до 1. децембра по рим.**

Курс бечке берзе 10. (22.) нов.

5% металица	68.25
5% народног зајма	70.75
Аустријска златна рента	80.25
Сребро	100.54
Ц кр. дукати	5.53
Наполеондори	9.31
Немачке марке	57 75

ОГЛАСИ.

Шпецерајска и памука трговина

А. Д. ЈОВАНОВИЋА

у Земуну

потребује једног старијег помоћника и шегрта, који одма ступити могу. 1—2

Због одсуства на 8 дана биће трговина

ЖЕНСКЕ КОНФЕКЦИЈЕ

Х. Лајтнера из Беча

у гостиони код зеленог венца до 17. (29.) новембра затворена. 2—2

Мешовите робе и гвожђарска трговина

КОСТЕ МИХАЈЛОВИЋА

у Жабљу

потребује одма једног млађег помоћника и шегрта или практиканта. 1—1

БАЧКО-ПОТИСКА ШТЕДИОНИЦА

у Старом Бечеју

даје новаца поред интабулације, на које се особено наше оближње општине позорним чине.

У Старом Бечеју I. (13.) нов. 1879.

2—6 **УПРАВА.**

☞ **ПРОФЕСОР ОПОЛЦЕР** ☜

признаје лековито деловање др. Попа праве анатеринске воде за уста и препоручиво је својим слушаоцима употребу исте у случајевима усто- и зубобоље.

Г. ц. кр. дворском зубном лекару

др. Ј. Г. Попу

у Беч Stadt, Bognergasse № 2.

Ја сам Вашу

АНАТЕРИНСКУ ВОДУ ЗА УСТА

испитао и за препоручителну пронашао.

Беч. **Проф. ОПОЛЦЕР.**

емеретиран ректор магниф. проф. ц. кр. клинике у Бечу, кр. са сопски дворски саветник и т д.

Добити се може:

у **Панчеву:** код W. H. Graff апотекара на вел. пијаци код Фрање Бауера апотекара, Т. Арсеновића у **Београду:** код Ј. Далбера и Ј Драшкоци, у **Н. Саду** код Г. Плавшића Д. Коде, Љ. Стефановића и Ц. Грозингера апотекара, у **Митровици** код Глише С. Мијића, у **Земуну** А. Д. Јовановића и Ф. Бенка, у **Белој Цркви** код Ф. А. Фејгла, у **Вршцу** код С. Страха апотекара и А. Молдовања, у **Варадину** Деодато наследници. 2—2

БАШ САД ПРИСПЕЛО!

Ново слање и на овом времену особито препоручено

ОРИГ. ФЛАША 60 нов. а. вр. **Др. М. Коха** ОРИГ. ФЛАША 60 нов. а. вр.

УНИВЕРЗАЛНО ГОРКО ПИЋЕ

ОД СТОМАКА

које је састављено од најлековитијег биља и може се препоручити као изврсно ублажавајуће средство против слабости стомака, кад се нема апетита, против слабог сваривања и болести доњега тела, које отуд долазе, а већ је многим сведочбама признато.

У ПАНЧЕВУ може се добити у оригиналним флашама по 60 нов. свагда код г. апотекара В. Х. ГРАФА.

Даље је у истој апотеци примљен нов и прави

СОК ОД ЈЕЛОВИНЕ,

као најсигурније и најспажније природно средство против улога, ревматизма, слабости нервне, болести у кркима и ревматичне зубобоље по 40 н. — За тим апотекара

Албрехта Дитриха лек од прозебе,

којим се промрзотине натру, па их за цело нестане.

Од тога флашица стаје 30 н.

Др. мед. ХОФМАНА

бели сируп од биља за груди

ненадмашан домаћи лек против боља у органима дисања, као: промуклости, слузавости, кашља и заоштравања кашљног, запаљења душника у флашама по 2 фор., 1 фор. и 50 н., свагда се може добити прави код апотекара В. Х. ГРАФА у Панчеву. 4—10

Нек нам буде дозвољено, да високопоштоване госпође домаћице учинимо пажљивима на велику штедњу, која се у томе састоји, да се поред праве кафе

Кафа од смокава

кува. Тиме се две користи постигну; 1) кафа добија пријатан укус; 2) цела ствар много јефтиније стане. Тако дакле препоручујемо нашу **кафу од смокава.**

Са 100 фор. јемчимо, да је наш еспап истинит и чист.

Почем се наш еспап од других подражава; то обраћамо пажњу на наш заштитни жиг. Кафа наша од смокава добија се у белим завитцима са златним натписом Кафу ону од смокве произвађа творница

Viktor Schmidt & Söhne

у Бечу Wieden, Alecgasse Nr. 48.

Главно стовариште у Новоме Саду у трговини: код **Емериха Дингева и Браће Вагнера.** У Н. Паланки код **Нађ Деже.**

SCHUTZ-MARKE S&S REEL

БОНБОНИ

ОД

БОКВИЦЕ

за прса, од кашља, од промуклости, од слуза (Schleim), од тако званог магареће кашља код деце (Keuchhusten.) Такође против бола у плући и прсима.

Боквица је биљка, коју је бог створио за лек и спасење болујућег човечанства. Биљка ова има у себи ту силу, да лечи грпобољу и душник. Што се тиче нашег производа, јамчимо, да се у овим бонбонима налази чиста смеса од шећера и од сока од боквице. Чинимо пажљивим на наш заштитни жиг (Schutzmarke.) Боквични бонбони могу се добити код:

Victor Schmidt & Söhne

k. k. Landesbef. Fabrikanten, Wien,

Wieden, Alecgasse 48.

У Н. Саду: код гг. **Г. Плавшића, Е. Дицгена; браће Вагнера, Д. Коде; Л. Ц. Јунгингера** у Петроварадину, **Мих. Ритер** Перјамош (Банат.) 47—200

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију“. Српска народна задружна штампарија.